

2. Medi-tur. *Turystyka medyczna*. URL: www.medi-tour.pl
 3. Kucharczyk, K. *Turystyka medyczna w Polsce rozkwita*. URL: <https://www.rp.pl/Biznes/308139914>
 4. Caballero-Danell S. *Medical tourism and it's entrepreneurial opportunities – a conceptual framework to entry into the industry*. URL: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/4671/1/2006_91.pdf
 5. Ganguli S., Husain Ebrahim A. *A qualitative analysis of Singapore's medical tourism competitiveness. Tourism Management Perspectives*. 2017. Vol. 21. P. 74-79.
 6. Savani N. *Canada medical tourism market analysis*. URL: <https://www.insights10.com/report/canada-medical-tourism-market-analysis/>
-

Дарина ЩЕРБАКОВА
*студентка першого курсу освітньої програми
«Суспільне і приватне врядування»*

ВИКЛИКИ НА РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Ключові слова: ринок праці, безробіття, зайнятість, дефіцит, робота, заробітна плата.

Мета: проаналізувати структуру ринку праці в Україні в умовах війни та виявити виклики в умовах війни та повоєнного відновлення.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабна війна спричинила багато проблем для людей, зокрема вплинула на зміну ринку праці. З початком вторгнення багато людей зіткнулися з втратою роботи. Відповідно зросла кількість безробітних.

Багато людей змушені були покинути свої домівки через бойові дії та окупацію. Частина людей стали внутрішньо переміщеними особами (ВПО), інша частина мігрувала за кордон. За статистикою: станом на кінець 2024 року кількість ВПО перевищила відмітку в 4,9 млн українців, а за кордоном залишилось понад 3 млн українців, які виїхали з 2022 до 2025 рік. Внаслідок цього відбувся регіональний дисбаланс – у західних областях зросло навантаження на місцеві ринки праці, тоді як у східних та південних регіонах дефіцит активного населення. Це викликало необхідність в адаптації місцевих економік, створення нових робочих місць та часткового перепрофілювання підприємств до необхідних умов.

Через мобілізацію чоловіків на ринку праці відбулись гендерні зміни. Жінки вимушено стали більше проявлятися в різноманітних професіях. У

першому кварталі 2024 року серед зареєстрованих ФОП 58,8 % були жінки, що на 7,8 в.п. більше, ніж у відповідному періоді 2021 року(статистичні дані).

“Попри скасування у 2017 році наказу МОЗ про заборону певних робіт для жінок, досі існують упередження щодо їх працевлаштування на «чоловічі» та керівні посади. Жінки часто зайняті у сферах з нижчою оплатою праці, таких як гуманітарні спеціальності та бюджетний сектор. За даними Держстату, у 2021 році заробітна плата жінок була на 15 % нижчою, ніж у чоловіків.”

Погіршення економіки, інфляція, підвищення податків впливають на пропонувану заробітну плату роботодавцями. Зазвичай вона є невелика, і люди, особливо молодь, не хочуть працювати. Молодь не завжди уникає роботи, але сучасні умови праці та очікування від роботи відрізняються від тих, що були раніше. Зараз часто тримаються не за заробітну плату, а за психологічний стан, який вони відчувають на роботі. Звісно, підставами для цього стають події, що оточують нас щодня, змінюючи нашу психіку та бачення оточуючого середовища. Навіть при наявності робочих місць багато людей відчувають стрес, нестабільність і втрату мотивації до професійного розвитку. Попри це, кількість безробітних помітно зменшилася, якщо порівнювати 2022 і 2024 роки (186,5 і 94,2 тис.).

Варто розуміти, що після закінчення війни виникне необхідність у створення нових сфер зайнятості або розширенні вже існуючих. Найперше зросте попит на фахівців з фізичної та психологічної реабілітації: психотерапевтів, реабілітологів, соціальних працівників. Багато ветеранів потребуватимуть перекваліфікації, адже не зможуть або не забажають повернутись до попередньої професії. З’явиться потреба у створенні нових робочих місць у сфері охорони, технічного обслуговування, логістики, ІТ, малого бізнесу. Також потрібно розвивати інфраструктуру інклюзивної зайнятості для людей з інвалідністю. Забезпечення професійної та соціальної адаптації військових – це ключ до сталого післявоєнного відновлення держави та її людського ресурсу.

Водночас, серед усіх труднощів, варто бачити і позитивні зрушення. Україна почала переосмислювати трудову політику. Уряд запустив програми «є-Робота», «Грант на власну справу», «Повернись і працюй» – тисячі громадян отримали фінансування(хоч і не велике) на створення бізнесу. У програмі «Власна справа» найпопулярнішими сферами бізнесу в 2024 році є оптова, роздрібна торгівля і ремонт автотранспортних засобів (35 %), тимчасове розміщення й організація харчування (16 %), переробна промисловість (13 %). Серед ветеранів та членів їхніх сімей найбільш популярні такі напрями бізнесу: торгівля і ремонт (27 %), виробництво (16 %), кафе й пекарні (15 %), послуги (8 %). Окремі громади самостійно

запроваджують ініціативи з підтримки молодіжної зайнятості, наставництва, кар'єрного консультування. Війна показала важливість розвитку людського капіталу і змінила фокус з «робочих рук» на «кваліфіковану гнучку людину».

У перспективі, після перемоги, ключовими завданнями залишатимуться: відновлення зруйнованих підприємств, модернізація професійної освіти, стимулювання інвестицій у нові виробництва, повернення фахівців з-за кордону, а також розвиток високотехнологічних секторів економіки. Водночас варто вже зараз будувати інклюзивний, цифровий і гнучкий ринок праці, який здатен витримувати не лише виклики війни, а й глобальної нестабільності. Потрібно займатись інноваціями та заохоченням людей до цього завдяки умовам праці, адже ми курсуємо в напрямку європейської інтеграції.

Список використаних джерел

1. Назаренко О. Виклики та можливості ринку праці в умовах війни. URL: <https://www.restartfuture.org/thoughts/vikliki-ta-mozhливosti-rinku-praci-ukrayini-v-umovah-povnomasshtabnoyi-viyni>
 2. Ринок праці в умовах війни: демографічні виклики для України. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3909003-rinok-praci-v-umovah-vijni-demograficni-vikliki-dla-ukraini.html>
 3. Кількість зареєстрованих безробітних (2000-2025). URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/register/>
-

Єлизавета ЮРЧЕНКО

*студентка першого курсу освітньо-наукової програми
«Суспільна політика і врядування»*

ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНІ ЦЕНТРИ ЯК ФАКТОР РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В МАЛИХ ГРОМАДАХ

Ключові слова: інклюзивно-ресурсні центри (ІРЦ), малі громади, регіональний розвиток, інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами (ООП), соціальна інтеграція, людський капітал, європейський досвід.

Метою дослідження є оцінити вплив діяльності інклюзивно-ресурсних центрів на розвиток малих громад в Україні, порівняти практики та європейський досвід.